

ՄԵՀՐԱԲՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՔՈԼԵՋԻ
ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

ВЕСТНИК
МЕДИЦИНСКОГО КОЛЛЕДЖА
ИМ. МЕГРАБЯНА

**BULLETIN
OF THE MEDICAL COLLEGE
AFTER MEHRABYAN**

VOL. 16 TOM

ԵՐԵՎԱՆ 2024 YEREVAN

Dear colleagues!

The Armenian State Institute of Physical Culture and Sport as a unique Higher educational institution in the region has its constant investment in Sports Science, the Doctors and professors of the institute share their scientific thoughts, discoveries and achievements in leading journals and collections.

I am profoundly grateful for your talent, your dedication, and your willingness to share your knowledge with all of us, your researches with the world, for the countless hours of work and discovery included in your journal.

I wish your journal a progressive future, may it pave the way for groundbreaking discoveries, foster collaboration, and inspire generations of researchers. Wishing you success in illuminating the path of knowledge.

Sincerely,

PhD in Pedagogy, associate professor,
Rector of «Armenian State Institute
of Physical Culture and Sport» foundation

Tigran Simonyan

Esteemed Authors and Editorial Board Members,

The dedication you exhibit in the field of medical science is truly commendable. Such work demands not only a profound commitment but also significant amounts of time, energy, and relentless hard work. Science is a realm where we can unfold the mysteries of the world around us. It delivers solutions to daily challenges and offers answers to some of the greatest questions we face. At the heart of scientific inquiry is creativity – a vital skill for all researchers.

As you navigate the challenging path of scientific exploration, I wish each of you – authors and editorial board members a like – creative breakthroughs and success. May you overcome all obstacles, achieving new heights in your professional endeavors and personal lives.

Best regards,

Doctor of Law, Professor,
Founder-Rector of Yerevan
Gladzor University, Armenia

Zhora Jhangiryan

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՄԵՀՐԱԲՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՔՈԼԵՋ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ
ВЕСТНИК
МЕДИЦИНСКОГО КОЛЛЕДЖА
ИМЕНИ МЕГРАБЯНА

REPUBLIC OF ARMENIA
BULLETIN
OF THE MEDICAL COLLEGE
AFTER MEHRABYAN

VOL. 16 TOM

Изд-во «МЕКНАРК»
YEREVAN 2024 ЕРЕВАН

«ВЕСТНИК» выходит два раза в год на русском, английском и армянском языках. Все статьи печатаются под авторскую ответственность / «BULLETIN» is published two times per year in English, Russian and Armenian languages. All the articles are published under the author's responsibility / «ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ»-ը տպագրվում է տարեկան երկու անգամ ռուսերեն, անգլերեն և հայերեն լեզուներով: Բոլոր հոդվածների պատասխանատվությունը կրում են հեղինակները

Печатается по решению Ученого Совета НТИЦ ОФХ НАН РА (от 13.02.2023г.)
Published by the decision of the Scientific Council of STC ORHCH NAS RA (13.02.2023)
Տպագրվում է ՀՀ ԳԱԱ ՕՂՔ ԳՏԿ-ի գիտական խորհուրդի որոշմամբ (13.02.2023թ.-ի)

Печатается по решению Ученого и Редакционно-издательского Советов МКМ
Published by the decision of the Academic and Editorial & Publishing Councils of MCM
Տպագրվում է ՄԲԲ-ի գիտական և խմբագրական-հրատարակչական խորհուրդների որոշմամբ

«ВЕСТНИК» Медицинского колледжа имени Меграбяна является научно-информационным органом медицинского колледжа, в котором представлены теоретические и практические научно-образовательные монографии, статьи, работы и предложения армянских и иностранных ученых в сфере общественного здравоохранения и медицинского образования. Все статьи содержат ключевые слова, краткие аннотации на разных языках с целью облегченного доступа исследователей.

«BULLETIN» of the Medical College after Mehrabyan is the scientific and informational body of the Medical College, which presents theoretical and practical scientific and educational monographs, articles, works and proposals of Armenian and foreign scientists in the field of public health and medical education. All articles contain keywords, brief annotations in different languages for easy access by researchers.

Մեհրաբյանի անվան բժշկական քոլեջի «ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ»-ը՝ բժշկական քոլեջի գիտական տեղեկատվական մարմինն է, որտեղ ներկայացվում են հանրային առողջապահության և բժշկական կրթության բնագավառներում հայ և օտարազգի գիտնականների տեսական և գործնական գիտակրթական մենագրությունները, հոդվածները, աշխատանքներն ու առաջարկությունները: Բոլոր հոդվածները պարունակում են հիմնաբառեր և կարճ տեքստեր տարբեր լեզուներով, նպատակ ունենալով թեթևացնել հետազոտողների օգտվելու հնարավորությունը:

«ВЕСТНИК» Медицинского колледжа имени Меграбяна // Научно-методический журнал, № 16 / Глав. ред. Пароникян Р.Г.; сост.: Акопян А.С.
– Ереван: Мекнарк, 2024. – 234 с.

«BULLETIN» of the Medical College after Mehrabyan, Scientific & Methodical Journal, No. 16; Editor in Chief: Paronikyan R.; comp.: Hakobyan A.
– Yerevan: Meknark, 2024. – 234 p.

Մեհրաբյանի անվան բժշկական քոլեջի «ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ» // Գիտամեթոդական ամսագիր, № 16 / Գլխ. խմբ.՝ Պարոնիկյան Ռ.Գ., կազմ.՝ Հակոբյան Ա.Ս.:
– Երևան՝ «Մեկնարկ», 2024: – 234 էջ:

pISSN 1829-040X, eISSN 2953-8289

Журнал индексирован в **ROAD**

Журнал входит в **eLIBRARY**

DOI: [10.53821/1829040X](https://doi.org/10.53821/1829040X)

 ORCID: [0000-0001-9263-6791](https://orcid.org/0000-0001-9263-6791)

© Медицинский колледж им. Меграбяна
© Medical College after Mehrabyan
© Մեհրաբյանի անվան բժշկական քոլեջ

DOI: 10.53821/1829040X-2024.16-186

ПСИХОЛОГИЧЕСКОЕ СОПРОВОЖДЕНИЕ ПОДГОТОВКИ СТУДЕНТОВ К ОБУЧЕНИЮ ЗА РУБЕЖОМ

Ботакоз Тургамбаевна Тлеубекова

К.ф.н., профессор,

Профессор кафедры технологии, экономики и общеобразовательных дисциплин;

Проректор Института дизайна и технологии «Сымбат»,

Алматинский гуманитарно-экономический университет,

г. Алматы, Республика Казахстан

Иностранный член (Академик) Международной Академии Нейронаук

(по направлению «Лингвистическое отделение»),

г. Ереван, Республика Армения

 ORCID: [0000-0001-5186-3437](https://orcid.org/0000-0001-5186-3437)

biko.1972@mail.ru

Аннотация. В статье рассматриваются особенности социокультурной адаптации казахстанских студентов, отправляющихся за границу в целях получения образования, заработка и смены места жительства. Для определения причин адаптационных преимуществ и сложностей, имеющих социокультурную природу, среди казахстанских студентов рассматриваемых групп была выполнена работа на стыке межкультурных и кросскультурных исследований, а также выявлены и описаны методы эффективного психологического сопровождения к процессу адаптации.

Ключевые слова: адаптация, культурный шок, интеграция, межкультурный диалог, психологическое сопровождение, дезадаптация, этническая идентичность.

PSYCHOLOGICAL SUPPORT OF STUDENTS' PREPARATION FOR STUDYING ABROAD

Tleubekova Botakoz

Candidate of Philological Sciences, Professor,

Professor of the Department of Technology, Economics and General Educational Disciplines;

Vice-Rector of the Symbat Institute of Design and Technology,

Almaty Humanitarian and Economic University,

Almaty, Republic of Kazakhstan

Foreign member (Academician) of the International Academy of Neuroscience

(in the «Linguistic Department»),

Yerevan, Republic of Armenia

 ORCID: [0000-0001-5186-3437](https://orcid.org/0000-0001-5186-3437)

biko.1972@mail.ru

Abstract. The article discusses the features of socio-cultural adaptation of Kazakh students who go abroad in order to get an education, earn money and change their place of residence. In order to determine the causes of adaptation advantages and difficulties of a socio-cultural nature, work was carried out among the Kazakh students of the groups under consideration at the intersection of intercultural and cross-cultural studies, as well as methods of effective psychological support to the adaptation process were identified and described.

Keywords: *adaptation, culture shock, integration, intercultural dialogue, psychological support, maladaptation, ethnic identity.*

**ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՀՈԳԵԲԱՆԱԿԱՆ ԱԶԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ
ԱՐՏԵՐԿՐՈՒՄ ՍՈՎՈՐԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ**

Բոթազոգ Թուրգամբայի Թլեուբեկովա

Բ.գ.թ., պրոֆեսոր,

Տեխնոլոգիայի, տնտեսագիտության

և հանրակրթական առարկաների ամբիոնի պրոֆեսոր,

«Միմբատ» դիզայնի և տեխնոլոգիայի ինստիտուտի պրոռեկտոր,

Ալմաթիի հումանիտար-տնտեսագիտական համալսարան

ք. Ալմաթի, Ղազախստանի Հանրապետություն

Նեյրոգիտության միջազգային ակադեմիայի օտարերկրյա անդամ (Ակադեմիկոս)

(«Լեզվաբանական բաժին» ուղղությամբ),

ք. Երևան, Հայաստանի Հանրապետություն

 ORCID: [0000-0001-5186-3437](https://orcid.org/0000-0001-5186-3437)

biko.1972@mail.ru

Ամփոփագիր: Հոդվածում քննարկվում են դազախ ուսանողների սոցիալ-մշակութային հարմարվողականության առանձնահատկությունները, ովքեր մեկնում են արտերկիր կրթություն ստանալու, գումար վաստակելու և իրենց բնակության վայրը փոխելու նպատակով: Սոցիալ-մշակութային բնույթի հարմարվողական առավելությունների և դժվարությունների պատճառները որոշելու համար աշխատանքներ են իրականացվել միջմշակութային և կրոսմշակութային ուսումնասիրությունների խաչմերուկում դիտարկվող խմբերի դազախ ուսանողների միջև, ինչպես նաև հայտնաբերվել և նկարագրվել են հարմարվողականության գործընթացին արդյունավետ հոգեբանական աջակցության մեթոդներ:

Հիմնաբառեր՝ *հարմարվողականություն, մշակութային ցնցում, ինտեգրում, միջմշակութային երկխոսություն, հոգեբանական աջակցություն, անհարմարվողականություն, էթնիկ ինքնություն:*

Adaptation in the field of education is the most important area of research, since the society of the 21st century must be a society of highly qualified specialists who are able to solve new acute problems of both local and global scales, otherwise the prospects for the existence of this society are doubtful. In view of the increasing intensification of international contacts and interconnections in all possible spheres of life, the experience of studying or expanding one's professional skills abroad is becoming more and more valuable. Whether a foreign citizen will be able to achieve his goals in another country depends both on himself and on the host (or non-hosting) society.

The social demand for the training of competitive foreign specialists, due to Kazakhstan's entry into the international educational space, requires the effective organization of the process

of adaptation of students. And here we can see another relevant aspect of the research – the opportunity to look at the Kazakh society from the point of view of its ability to establish fruitful contacts with representatives of other states on its territory.

In our research work, the emphasis is placed on one of the most important aspects of this problem – on the features of socio-cultural adaptation of Kazakh students on the example of three groups – students going to study abroad, students who are sent for a short period of time to special programs, as well as students who already have experience in applying to a private school and young people who are going to permanent residence. The research scope of this work is limited by the territorial framework of the region.

Each country is developing its own adaptation processes. For this reason, we have selected the most popular countries among Kazakhstani students.

Since we consider education not only as obtaining higher education, but also as a process of acquiring new knowledge and experience in all spheres of life, we have analyzed the stages and signs of successful socio-cultural adaptation; analysis of the content of the concept of culture as a central element that determines the features of interethnic interaction, a complex of its constituent elements, variables that determine collective experience; identification of the content and direction of the influence of the peculiarities of ethnic psychology on intercultural contacts and adaptation processes; general ethno-cultural and social characteristics of the subjects of adaptation, conducting a comparative analysis of the studied groups of students in order to identify the advantages and difficulties of their socio-cultural adaptation and the reasons for the identified features.

The degree of adaptation of students is determined by the intensity of the «culture shock», their individual and personal characteristics, the conditions of adaptation, readiness for change, knowledge of the language, culture, living conditions, similarities and differences between cultures, etc. According to Kravchenko A.I., Cultural integration is [1: 68]:

1. A form of cross-cultural interaction in which migrants fully preserve their culture, while at the same time showing tolerance and partially assimilating the cultural values of other peoples;
2. The interconnection of the various parts of culture when they are united into a whole. The unity of culture is created by the closeness or similarity of the basic elements of culture and the difference between the non-basic, non-essential elements.

The rationale of the process of socio-cultural adaptation is explained by the fact that the ethnic culture is an experiment in the survival of the ethnic community, which is enshrined in the memory of traditions. In the new culture and language environment, the students are trained in the processes of cultural dezadation, so the most important method in the process of access to a

foreign culture is the preparation of Kazakh students who are sent to the border for the purpose of education, work and change of the place of life.

Theoretically, it has been proved that a person in the conditions of the host society needs a new experience of social interaction with others from the standpoint of establishing an intercultural dialogue at various levels of adaptive interaction with people - personal, interpersonal and intergroup. Intercultural dialogue creates appropriate conditions for the dynamics of their personal adaptive capabilities in order to satisfy their needs in the system of interpersonal and intergroup interaction in a new society through the choice of a constructive model of acculturation. At the same time, psychological support and assistance to the student's personality should be built from the standpoint of taking into account his ethno-cultural specifics, his self-awareness, traditions of interaction accepted in the culture, value norms and forms of socially adaptive behavior in society [2: 59].

The activities of psychologists are aimed at mitigating the socio-psychological and environmental disadaptation of students, the formation of positive goals and values of the individual.

The target basis for the psychological support of students going abroad is the systematic support of positive directions of socialization in the context of the use of means of psychological rehabilitation of the individual based on the creation of an open social situation for the development of the student's needs for self-actualization and self-development.

To do this, it is necessary to conduct training sessions in order to get acquainted with the peculiarities of the host countries, seminars with the participation of some representatives of foreign cultures for the practical application of language skills and the elimination of psychological barriers when communicating with foreigners.

This is the first time such a regional study has been conducted on Pavlodar materials, while the number of Kazakh students going abroad is increasing every year. Thus, it is interesting and significant to identify the peculiarities of the adaptation of Kazakh students to the foreign environment.

In order to determine the features and causes of adaptive advantages and difficulties of a socio-cultural nature, work was carried out among the Kazakh students of the groups under consideration at the intersection of intercultural and cross-cultural studies, that is, on the one hand, the task is to study the interaction of representatives of different cultures, and on the other hand, to compare cultures according to the variables of interest to the researcher. In general, the method used can be characterized as complex, since the methods used in ethnology, sociology, cultural studies and psychology were used.

«Of great importance in the development of human consciousness had the appearance of speech activity» [3].

In particular, formalized and non-formalized forms of interviewing were used to identify effective psychological support for the adaptation process of Kazakh students; the scale of socio-cultural adaptation, the acculturation index, the index of social support for persons temporarily staying in the country (based on the works of K. Ward) were used, L.V. Yankovsky's questionnaire of adaptation of personality to the new cultural environment in the adaptation of V.V. Konstantinov [4].

For all groups of students, there are questionnaires that identify value systems, ethnic stereotypes, types of ethnic identity, and some other ethnopsychological features (for example, the methodological development «Types of Ethnic Identity» by G.U. Soldatova) [5].

According to the definition from psychology, ethnic identity is the awareness of belonging to a certain ethnic community and isolation from other ethnic groups. Ethnicity is determined by a number of objective indicators: the ethnicity of parents, place of birth, language, and culture [6].

To analyze the features of the worldview and value attitudes of Kazakh students, the method of a thought experiment was also used. The method of participant observation was also widely used.

The most important problem of adaptation education is the preservation of one's ethnoculture through the education system, since education is one of the most obvious indicators of people's level of culture.

Of course, it is not the only thing that broadens the range of cultural perceptions and helps to overcome prejudices. Socio-cultural adaptation is a complex process. Its complexity is determined by the fact that ethnic culture is the experience of the survival of an ethnos, fixed in memory by traditions. These and other problems are relevant to many regions and represent a new area of psychological research.

ЛИТЕРАТУРА

1. Culturology: Dictionary. – Moscow: Akademicheskiiy proekt Publ., 2000. – 274 p.
2. *Burkovskaya T.V.* Socio-Cultural Adaptation of Adolescents from Migrant Families: Avtoref. dis. ... Cand. Ped. Sciences. – Bryansk, 2003. – 27 p.
3. *Tleubekova B., Toleeva N.* Neuroscience and Linguistics: Modern Problems of Neurolinguistics // «BULLETIN» of the Medical College after Mehrabyan, Scientific & Methodical Journal, No. 15; Editor in Chief: Paronikyan R.; comp.: Hakobyan A. – Yerevan: Meknark, 2023. – PP. 154–163. DOI: [10.53821/1829040X-2023.15-154](https://doi.org/10.53821/1829040X-2023.15-154).
4. Adaptation of personality to the new socio-cultural environment (L.V. Yankovsky's test) / Sonin V.A. *Psikhodiagnosticheskoe poznanie professional'noy deyatel'nosti* [Psychodiagnostic knowledge of professional activity]. – St. Petersburg, 2004. – PP. 206–211.
5. *Soldatova G.U.* *Psikhologiya mezhetnicheskoy nazhennosti* [Psychology of interethnic tension]. – Moscow: Smysl Publ., 1998. – 389 p. (*in Russian*).

6. *Sultanbaeva K.I.* Course of lectures on the discipline of ethnopedagogy and ethnopsychology. – Abakan, 2010. – 200 p.

© Tleubekova B., 2024

© Тлеубекова Б.Т., 2024

© Թլեւբեկովա Բ.Թ., 2024

LINK FOR CITATION:

Tleubekova B. Psychological Support of Students' Preparation for Studying abroad // «BULLETIN» of the Medical College after Mehrabyan, Scientific & Methodical Journal, No. 16; Editor in Chief: Paronikyan R.; comp.: Hakobyan A. – Yerevan: Meknark, 2024. – PP. 186–191. DOI: [10.53821/1829040X-2024.16-186](https://doi.org/10.53821/1829040X-2024.16-186).

ССЫЛКА ДЛЯ ЦИТИРОВАНИЯ:

Тлеубекова Б.Т. Психологическое сопровождение подготовки студентов к обучению за рубежом // «ВЕСТНИК» Медицинского колледжа имени Меграбяна // Научно-методический журнал, № 16 / Глав. ред. Пароникян Р.Г.; сост.: Акопян А.С. – Ереван: Мекнарк, 2024. – СС. 186–191. DOI: [10.53821/1829040X-2024.16-186](https://doi.org/10.53821/1829040X-2024.16-186).

ՄԵԶԲԵՐՄԱՆ ՀՂՈՒՄ՝

Թլեւբեկովա Բ.Թ. Ուսանողների պատրաստման հոգեբանական աջակցությունը արտերկրում սովորելու համար // Մեհրաբյանի անվան բժշկական քոլեջի «ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ» // Գիտամեթոդական ամսագիր, № 16 / Գլխ. խմբ.՝ Պարոնիկյան Ռ.Գ., կազմ.՝ Հակոբյան Ա.Ս.: – Երևան՝ «Մեկնարկ», 2024: – ԷԷ. 186–191. DOI: [10.53821/1829040X-2024.16-186](https://doi.org/10.53821/1829040X-2024.16-186).

Информация о статье:

статья поступила в редакцию 7 мая 2024 г.,
подписана к печати в номер 16 / 2024 – 26.07.2024 г.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՄԵՀՐԱԲՅԱՆԻ ԱՆՎԱՆ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՔՈԼԵՋԻ
ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

РЕСПУБЛИКА АРМЕНИЯ
ВЕСТНИК
МЕДИЦИНСКОГО КОЛЛЕДЖА ИМ. МЕГРАБЯНА
REPUBLIC OF ARMENIA
BULLETIN
OF THE MEDICAL COLLEGE AFTER MEHRABYAN

Главный редактор – ПАРОНИКЯН Р.Г.

Составитель, технический редактор, корректор и дизайн – АКОПЯН А.С.

Ответственные за номер – БАБАЯН В.Г., МИКАЕЛЯН А.К., АКОПЯН А.С.

ORCID: 0000-0001-9263-6791

DOI: 10.53821/1829040X

Редакционный совет Вестника просит направлять статьи по адресу:

0012 Երևան, Հր. Քոչարի 21. Հեռ.՝ (+374 10) 26-27-43; (+374 10) 28-95 -54 Կայք՝ www.armmed.am E-mail: med_mehrabyan@rambler.ru	0012 Yerevan 21 Hr. Kochari st. Tel.: (+374 10) 26-27-43; (+374 10) 28-95-54 Website: www.armmed.am E-mail: med_mehrabyan@rambler.ru	0012 Ереван ул. Гр. Кочара 21. Тел: (+374 10) 26-27-43; (+374 10) 28-95-54 Сайт: www.armmed.am E-mail: med_mehrabyan@rambler.ru
--	---	--

Заказ № 16

Подписано к печати 29.07.2024г.

Формат 70x100^{1/16} Бумага офсетная № 1.

Объем – 14,625 усл. п. л. Тираж 200 экз.

Отпечатано в типографии:

ООО «МЕКНАРК»

г. Ереван, ул. Абовяна 41.

Тел.: (+374 91) 40-27-97 (моб.), (+374 94) 40-27-97 (моб.)

E-mail: dd1dd@mail.ru

MEDICAL COLLEGE AFTER MEHRABYAN

- Nursing
- Midwifery
- Pharmacy
- Dental Technician
- Medical Cosmetology
- Cosmetics & Art of Cosmetology

